

УДК 378.14

ЯРЕНКО А. В.

Київський національний університет технологій та дизайну

СИСТЕМА ЯКОСТІ ОСВІТИ: НАДБАННЯ ТА РИЗИКИ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ТЛІ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Метою є проведення дослідження питань системи якості освіти в Україні. Аналіз процесів, які гальмують розвиток освіти в державі. Висвітлення основних надбань та нововведень Закону України «Про вищу освіту». Розгляд основних корупційних ризиків та можливих джерел корупції в освіті.

Використані методи у дослідженні: опитування, діалектика, аналіз і синтез, індукція і дедукція.

Результатом є дослідження питань системи якості освіти в Україні та аналіз нового Закону України «Про вищу освіту», яке виявило корупційні ризики, які можуть мати місце у системі вищої освіти.

Наукова новизна полягає у висвітленні можливостей для зловживань щодо майна, земельних ділянок, платних послуг як бази фінансової незалежності ВНЗ, на тлі нового Закону України «Про вищу освіту». Розгляд питань запобіжних заходів протидії легалізації корупційних схем, які раніше працювали на рівні Міністерства освіти, а зараз можуть перейти на рівень Національного агентства.

Практична значимість – в можливості визначення напрямків подальшої розробки та вдосконалення системи якості освіти в Україні.

Ключові слова: *система якості освіти, вищі навчальні заклади, національне агентство, надбання та ризики системи освіти, автономія ВНЗ.*

Постановка проблеми. Необхідною умовою динамічного розвитку сучасного суспільства є розбудова системи вищої освіти України відповідно до світових тенденцій. Відтак, система вищої освіти повинна стати підґрунтям для забезпечення високого темпу та рівня науково-технічного, економічного, соціального, культурного прогресу; професійної мобільності, швидкої адаптації студентської молоді до змін у соціально-економічній сфері, у галузях науки, техніки та технології.

Сьогодні основна проблема освіти в Україні полягає у відірваності освітньої галузі від потреб країни. Саме на вирішення цієї проблеми повинна бути спрямована модернізація української освіти. Модернізація освіти також має бути націлена на відповідність до базових принципів ринкової економіки, на перетворення освіти на важливий ресурс особистого, суспільного і державного розвитку. Роль держави у модернізації системи вищої освіти полягає в тому, щоб визначити, яких саме освітніх результатів суспільство

бажає та зможе досягти, впроваджуючи інтерактивні освітні технології. Для формування успішної економічної моделі розвитку необхідно не лише збільшувати зацікавленість в освіті, а й підвищувати її якісний рівень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, вища освіта визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти визначені Конституцією України [1], Законами України «Про освіту» [2], «Про вищу освіту» [3], Національною доктриною розвитку освіти, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України. Система вищої освіти безпосередньо пов'язана з розбудовою незалежної держави, національною і економічною безпекою, економічними і політичними перетвореннями та майбутнім нації. Сфера освіти найбільш повно задовольняє інтереси, потреби, запити особистості, здійснює її підготовку до життя у соціумі, сприяє формуванню у молоді почуття громадянського обов'язку, здатності до розуміння і сприйняття суспільних перетворень, активної життєвої позиції у різних сферах суспільного життя. Остання публікація нового Закону України «Про вищу освіту» викликала жваву дискусію у суспільстві і згоду провідних вчених країни з основними положеннями закону. Проте, залишаються деякі проблемні аспекти, які потрібно вирішувати при подальшому розгляді та доопрацюванні поправок та доповнень до чинного Закону України.

Мета. Об'єкт дослідження – сучасний стан системи якості освіти в Україні. Предмет дослідження становлять економічні фактори, які впливають на рівень вищої освіти в Україні. Мета дослідження – визначення стану системи якості освіти в Україні, при цьому: аналіз процесів, які гальмують розвиток освіти в державі; висвітлення основних надбань та нововведень Закону України «Про вищу освіту»; розгляд основних корупційних ризиків та можливих джерел корупції в системі вищої освіти. При проведенні досліджень використані загальнонаукові та спеціальні методи: опитування, діалектики, аналізу і синтезу, індукції і дедукції тощо.

Основні результати дослідження. «...створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти» – так записано у Національній доктрині розвитку освіти. Якість вищої освіти розглядається, насамперед, як відповідність реальних освітніх потреб усіх суб'єктів освітньої діяльності (студента, регіональної освітньої системи, держави) результату, який отримується внаслідок їх взаємодії. Відповідно, основними показниками якості вищої освіти є задоволення

студентів і випускників рівнем набутої освіти. Якісний рівень освіти дасть змогу випускникам ВНЗ краще реалізувати себе на ринку праці. За даними Організації економічного співробітництва і розвитку, вища освіта в країнах Європи підвищує рівень доходів дипломованих фахівців не менш ніж у півтора-два рази. Відсутність такої кореляції в Україні накладає відбиток на мотивацію студентів при здобутті вищої освіти. Диплом, на жаль, розглядається лише як формальне підтвердження рівня освіти, а не як свідчення справжньої професійної кваліфікації. За даними дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва, 70,5% респондентів оцінюють якість вищої освіти в Україні як низьку та середню. Результати соціологічного опитування, проведеного Інститутом економіки та прогнозування НАН України, свідчать: понад 70% майбутніх фахівців в університетах опановують певну сукупність знань, можуть їх шаблонно застосовувати, але не здатні вирішувати нестандартні завдання; 20% випускників українських ВНЗ дуже погано орієнтуються в обраних професіях через небажання вчитися; і лише 10% випускників досконало володіють методом самонавчання і самовдосконалення. Ці факти свідчать про серйозну проблему в Україні. Зниження якості навчання може призвести до невизнання європейською спільнотою дипломів наших університетів, відповідно відбудеться зниження мобільності студентів та випускників ВНЗ України на європейському просторі.

Гальмують розвиток якості освіти: недостатня сформованість ринку освітніх послуг; брак механізмів орієнтації на потреби суспільства; недостатність науково-інформаційного і кадрового забезпечення вищої професійної освіти та її інноваційної бази. На сьогодні в Україні відсутня єдина система індикаторів якості освіти. Це гальмує процеси пошуку і становлення механізмів підвищення якості освіти та стає реальною перешкодою на шляху інтеграції України у європейську систему освіти. Проблеми модернізації системи вищої освіти в Україні в більшості випадків спричинені економічним дисбалансом у державі, постійними політичними кризами, неспроможністю органів публічної влади вчасно приймати ефективні управлінські рішення, реагувати на зміни у суспільстві, щоб адаптувати систему вищої освіти до сучасних вимог. Освіта як складова соціально-економічного розвитку покликана перетворитись у привабливу і відкриту для інвестицій сферу. Одночасно потребує постійного вдосконалення ланка освіти, що передбачає наближення підготовки кадрів до потреб економіки. Як свідчать матеріали соціологічних досліджень, майже третина із тих, хто має вищу освіту, виконує роботу, яка не відповідає профілю їхньої освіти.

В умовах недостатнього фінансового забезпечення важливою також є розробка ефективного фінансово-економічного механізму ресурсного забезпечення освітньої діяльності на всіх рівнях освіти, зосередження ресурсів

на найбільш пріоритетних напрямках розвитку освіти. Інвестиційна привабливість значною мірою залежить від економічної самостійності освітніх закладів, зниження інвестиційних ризиків вкладень в освітню сферу, забезпечення прозорості процесів господарського управління.

У контексті модернізації вищої освіти України значний інтерес становлять висновки європейських експертів щодо реформування вищої освіти в Україні. Щодо освітнього права в Україні, то експертна група європейських експертів зробила висновок, що існує певна непослідовність між законодавством у сфері освіти та трудовим законодавством, що обмежує ефективність його виконання. Недостатня узгодженість між класифікаціями освітньої і професійної кваліфікації, з одного боку, та класифікаційною структурою переліку професій, з іншого, негативно позначається на працевлаштуванні випускників вищих навчальних закладів, зокрема, зі ступенем бакалавра. Модернізація вищої освіти, яка здійснюється в Україні з метою пристосування до Болонських принципів, буде більш ефективною для української економіки при скасуванні рівня централізованого контролю над визначенням того, який освітньо-кваліфікаційний рівень є обов'язковим для якої посади.

Позитивну оцінку європейських експертів отримали організаційні зміни, спрямовані на розвиток наукових досліджень в Україні в контексті завдань Лісабонської стратегії щодо створення європейського простору науково-дослідницької діяльності. Також високо оцінили розвиток наукових досліджень в Україні. Разом з тим, було зазначено, що наука потерпає на національному рівні від недостатнього фінансування, фрагментації заходів та розпорошеності з точки зору ресурсів – людських та фінансових. Для подолання такої ситуації необхідно заохочувати співпрацю між науково-дослідними установами Національної академії наук України та університетами, які мають ґрунтовну наукову базу.

Невдоволення студентів вітчизняних ВНЗ здебільшого стосується занадто високої теоретичної спрямованості навчальних курсів, недостатніх можливостей щодо розвитку практичних навичок, обмеженої можливості вибору навчальних дисциплін, застарілих дидактичних методів навчання, недостатньої матеріально-ресурсної бази навчального процесу, а також відсутності фінансової підтримки для програм навчання за кордоном. На думку європейських експертів, сектор вищої освіти в Україні потребує капіталовкладення для покращення умов навчання та дослідницької діяльності, оновлення навчальних корпусів та гуртожитків, майстерень, корпусів для практичних занять та лабораторій, засобів навчання, обладнання та інструментів.

Таким чином, одним із ключових завдань модернізації вищої освіти є забезпечення її якості, побудова ефективної освітньої системи вищих навчальних закладів з дієвою економікою та управлінням, яка відповідає б як запитам сучасного життя, потребам розвитку країни, суспільства, держави, так і потребам та інтересам особистості. При цьому потрібно чітко враховувати ще одне фундаментальне завдання модернізації, яке продиктоване входженням вищої освіти у принципово нову стадію свого розвитку – впровадження ефективної економічної політики у галузі освіти. На сучасному етапі розвитку суспільства вища освіта стає не лише найважливішою соціальною сферою, але й у прямому значенні найважливішою економічною галуззю. Вона відіграє все більш важливу роль у нагромадженні та розвитку людського капіталу. Тому перспективи зростання добробуту нашої країни пов'язані зі збільшенням значущості української освіти. Впоратися із зазначеними цілями дають змогу основні надбання та нововведення Закону України «Про вищу освіту».

Буде створено окремий колегіальний орган – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Раніше аналогом такого органу були Вища акредитаційна комісія (ВАК), а згодом Державна акредитаційна комісія (ДАК). Суттєво буде посилено норми і відповідальність за їх порушення щодо плагіату (обов'язкове оприлюднення наукових робіт). Відтепер буде легше ознайомитися з текстами дисертацій, які будуть розміщуватися на сайтах вищих навчальних закладів. Буде створено новий механізм виборів ректорів вищих навчальних закладів (не менш як 75 відсотків складу делегатів виборного органу повинні становити наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники вищого навчального закладу, які працюють у цьому закладі на постійній основі, і не менш як 15 відсотків – виборні представники з числа студентів, які обираються шляхом прямих таємних виборів). Заплановано, що вибори будуть відбуватися в один тур за системою «перехідного голосу». Таким чином, трудовому колективу ВНЗ надається право самостійно обирати ректора, тоді як міністерство лише фіксуватиме факт вибору. Для ректорів, деканів і завідуючих кафедрами прописано обмеження перебування на посаді – не більше двох строків (5+5).

Усі вищі навчальні заклади отримають право остаточного присудження наукових ступенів (у Національному агентстві залишається питання акредитації спецрад і розгляд апеляцій на їх рішення). Фактично, як і раніше, захист дисертацій відбуватиметься у спецрадах, контроль за формуванням складу яких здійснюватиме Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, проте рішення про присудження наукових ступенів уже прийматиметься не міністерством (ДАК), а самим навчальним закладом. Державні ВНЗ зможуть розміщувати власні надходження від своєї освітньої, наукової та навчально-виробничої діяльності на рахунках установ державних банків. Позитивне

нововведення, спрямоване на розширення фінансової автономії вищих навчальних закладів.

Зменшено кількість годин навчального навантаження викладачів на одну ставку з 900 год. до 600 год. Зменшено навантаження на студентів – кількість годин в одному кредиті змінено з 36 до 30. Завдяки цьому викладачі зможуть більше уваги приділяти науковим дослідженням і підготовці навчально-методичних матеріалів. З 2016 року запроваджуватиметься новий механізм електронного вступу до ВНЗ і автоматичного розміщення місць державного замовлення. Це нововведення може стати ефективним механізмом зменшення корупції на етапі вступу до ВНЗ (звичайно, якщо до 2016 року до Закону не будуть внесені зміни). Будуть створені умови для збільшення мобільності студентів і викладачів. Кількість навчальних дисциплін стане меншою, при цьому студенти будуть обирати 25% курсів.

Протягом визначеного у законопроекті перехідного періоду із системи вищої освіти буде вилучено рівень молодшого спеціаліста та запроваджено ступінь молодшого бакалавра як скорочений цикл підготовки бакалаврів. Законом також скасовується ступінь кандидата наук, натомість запроваджуються такі ступені вищої освіти: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук. При цьому ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вищою радою навчального закладу або наукової установи у разі успішного виконання відповідної наукової програми та публічного захисту дисертації. Також для отримання ступеня доктора наук необхідно захистити дисертацію. Закон розширює автономію університетів та надає громадськості більше важелів для контролю за його діяльністю. Університети будуть впроваджувати внутрішній публічний моніторинг якості, результати його розміщуватимуться на сайтах вузів. Українські вищі навчальні заклади зможуть вільно наймати випускників та професорів закордонних університетів.

Що взагалі може дати новий Закон про вищу освіту? Вищі навчальні заклади стануть більш незалежними від Міносвіти, а саме – зможуть самі обирати ректорів. Для реалізації автономії ВНЗ отримають більше можливостей для фінансової незалежності. Зокрема, зможуть самостійно визначати організацію навчального процесу, надавати додаткові навчальні послуги, користуватися власними земельними ділянками та фінансовими надходженнями, проводити фінансово-господарську діяльність. ВНЗ матимуть право видавати як дипломи державного зразка, так і власні документи про вищу освіту. Вся інформація про видані дипломи вноситься вищими навчальними закладами до Єдиної державної електронної бази з питань освіти, доступ до якої буде здійснюватися через сайт Міністерства освіти України.

Формулювання «навчальний заклад III–IV рівнів акредитації» йде у минуле. ВНЗ буде поділено на три типи: університет як універсальний навчальний заклад та академія й інститут як виключно галузеві навчальні та дослідні заклади, а також коледж як заклад, де готують спеціалістів до рівня молодшого бакалавра/бакалавра. Щодо процедури вступу до ВНЗ, то визначається, що частка сертифіката ЗНО в конкурсному балі повинна бути не менш як 20%, середній бал атестата має займати не більш як 10%, а частка конкурсу здібностей абітурієнта не повинна перевищувати 50% загального бала. Впроваджується кредитно-трансфертна накопичувальна система ECTS, що дасть змогу більш гнучко підходити до навчального процесу і, відповідно, зменшити можливості для корупції у ВНЗ. Студенти зможуть вибирати викладачів і курси, які є справді цікавими та потрібними, що має позитивно вплинути на якість викладання. Навчальне навантаження викладачів на одну ставку стане меншим на третину – до 600 годин на рік, що дасть можливість більше уваги приділяти науковим розробкам.

Проте, розглянемо основні корупційні ризики або нові-старі джерела корупції в освіті та навколо неї, які мали та можуть мати місце. Автономію ВНЗ потрібно чимось забезпечувати, зокрема, надходженнями з бюджетів (державного чи місцевих), платними послугами, ресурсами (майно, земля), які є у ВНЗ. Але традиційно тут було закладено корупційні ризики у системі вищої освіти. Не варто забувати і про ліцензування освітньої діяльності та оцінювання освітніх програм, що традиційно були «хлібними» у системі Міністерства освіти. Розглянемо ці два питання:

1. Майно та земельні ділянки, платні послуги як база фінансової незалежності ВНЗ. Новий Закон говорить про відповідальність «керівника ВНЗ за провадження освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності... за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження нерухомого та іншого майна цього закладу». Також Закон говорить, що «майно закріплюється за державним або комунальним вищим навчальним закладом на праві господарського відання і не може бути предметом застави, а також не підлягає вилученню або передачі у власність юридичним і фізичним особам без згоди засновників вищого навчального закладу та вищого колегіального органу самоврядування вищого навчального закладу, крім випадків, передбачених законодавством». Усе ж майно можна передавати у власність юридичним і фізичним особам за згодою засновників і вищого колегіального органу самоврядування. Тут є достатньо широкі можливості для зловживань. Наприклад, забудовник обіцяє побудувати будинок і надати частину квартир для ВНЗ, а потім щось сталося, плани чи обставини змінилися, а договір, на підставі якого об'єкт передавався у власність, виявився недосконалим. Тоді кажуть у таких випадках: «так вийшло». Що тоді робити?

Як нерідко трапляється, на той час уповноважена особа, яка підписала договір від імені ВНЗ, вже залишила посаду. Далі – суд, і ВНЗ втрачає частину майна. Причому цілком легально. Чи допоможуть щорічні збори та звіти керівництва вищого навчального закладу у подібній ситуації?

2. Ліцензування та оцінювання. Створення Національного агентства з якості вищої освіти, що передбачено новим Законом, фактично дає змогу говорити про формування такого собі незалежного колегіального органу, який оцінюватиме дотримання стандартів освіти. Намір благий, проте не все так просто. Національне агентство матиме окремий рядок у державному бюджеті, окрім того, що зможе отримувати фінансування з інших джерел. Відповідно, «торги» за розмір фінансування з бюджету можуть створювати підстави для правильних чи неправильних результатів ліцензування та оцінювання тих або інших ВНЗ. Можна прогнозувати, якою буде реакція на такі дії частини парламентаріїв. І не виключено, що торги просто перемістяться в іншу площину та кабінети. Також Національне агентство буде здійснювати частину важливих владних повноважень, які в системі Міносвіти були традиційно джерелом корупції, а саме – розробляти та затверджувати стандарти вищої освіти та освітньої діяльності, проводити ліцензування освітньої діяльності тощо. При цьому варто зазначити, що уряд затверджує статут цього органу, призначає на посади і звільняє з посад голову та заступника голови цього агентства. Ще зазначається, що Національне агентство має можливість фінансування за рахунок позабюджетних джерел, зокрема грантів і коштів, отриманих як оплата за роботи з акредитації та проведення ліцензійних експертиз. З урахуванням повноважень новоствореного органу щодо вирішення долі 803 закладів I–IV рівнів акредитації, ймовірно, охочих «відкупитися» від Національного агентства буде багато, а законодавча підстава для цього вже передбачена в Законі – фінансування за рахунок позабюджетних джерел.

Виникає питання запобіжних заходів протидії легалізації в такий спосіб корупційних схем, які раніше працювали на рівні Міністерства освіти, а зараз можуть перейти на рівень Національного агентства. Логічно було б, щоб у Законі були прописані чіткі критерії оцінювання дотримання стандартів освіти, чіткий порядок їх перевірки, гарантування максимальної прозорості та підзвітності роботи Національного агентства. Чи не перекреслять прийняті підзаконні акти та боротьба за належне фінансування із державного бюджету благий намір законодавців навести лад в освіті – покаже час. Взагалі, вища освіта, нарешті, зможе стати відповідною до її вартості та стане орієнтованою не на процес навчання заради навчання, а на здобуття потрібних знань і набуття навичок, які є затребуваними у роботодавців.

Висновки. Ухвалений нещодавно Закон «Про вищу освіту» має на меті: наблизити вищу освіту в Україні до європейських стандартів і підвищити конкурентоспроможність ВНЗ та науки; підвищити затребуваність здобутих знань і набутих навичок з боку роботодавців; створити можливості для наукових досліджень у рамках ВНЗ; значно розширити автономію вищих навчальних закладів України; сформувати чіткі правила вступу до ВНЗ із чітким визначенням ролі зовнішнього незалежного оцінювання. Освітні реформи і модернізація освіти повинні не лише декларуватися, а й реалізуватися як загальнонаціональне завдання, масштабна програма всієї країни, що проводиться при ефективному співробітництві всього суспільства і держави. Тільки у такому випадку можна досягти нової якості освіти, що відповідає сучасним запитам кожного громадянина, суспільства і держави. За рахунок розроблення стратегічної Державної програми відновлення професійного потенціалу України, а також реалізації програми перспективного і поточного прогнозування потреб виробництва у фахівцях з вищою освітою та програми інформування населення щодо прогнозних потреб на ринку праці можна подолати існуючі протиріччя. Завдяки консолідації зусиль державної влади та громадянського суспільства, на прикладі нового Закону, впровадженню ефективної економічної політики в галузі освіти, формуванню державно-громадської системи управління освітою можна здійснити реальні й ефективні реформи та модернізувати систему вітчизняної вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Конституція України: [зі змін. та допов., внесеними Законом України від 21 лютого 2014 р. № 742-VII] / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2014.
2. Закон України «Про освіту»: за станом на 24 липня 2014 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2014.
3. Закон України «Про вищу освіту»: від 01 липня 2014 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2014.

СИСТЕМА КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ: ДОСТИЖЕНИЯ И РИСКИ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ НА ФОНЕ НОВОГО ЗАКОНА УКРАИНЫ «О ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ»

ЯРЕНКО А.В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Целью есть проведение исследования системы качества образования в Украине. Анализ процессов, которые тормозят развитие образования в государстве. Освещение основных достижений и нововведений Закона Украины «О высшем образовании». Рассмотрение основных коррупционных рисков и возможных источников коррупции в образовании.

Использованные методы в исследовании: опрос, диалектики, анализа и синтеза, индукции, дедукции и т.д.

Результатами есть исследование вопросов системы качества образования в Украине и анализ нового Закона Украины «О высшем образовании», что определило коррупционные риски, которые могут иметь место в системе высшего образования.

Научная новизна состоит в освещении возможностей для злоупотреблений в отношении имущества, земельных участков, платных услуг как базы финансовой независимости вузов на фоне нового Закона Украины «О высшем образовании». Рассмотрение вопросов мер противодействия легализации коррупционных схем, которые ранее работали на уровне Министерства образования, а сейчас могут перейти на уровень Национального агентства.

Практическая значимость – в возможности определения направлений дальнейшей разработки и совершенствования системы качества образования в Украине.

Ключевые слова: *система качества образования, высшие учебные заведения, национальное агентство, достижения и риски системы образования, автономия ВУЗов.*

QUALITY SYSTEM OF EDUCATION: THE HERITAGE AND RISKS OF EDUCATION ON THE BACKGROUND NEW LAW OF UKRAINE «ON HIGHER EDUCATION»

YARENKO A.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. A study of the quality of education in Ukraine. Analysis of the processes that inhibit the development of education in the state. Highlight major achievements and innovations of the Law of Ukraine «On Higher Education». Consideration of the main risks of corruption and possible sources of corruption in education.

Methodology. The methods used in the study: a survey of the dialectic, analysis and synthesis, induction, deduction, etc.

Findings. Study issues of the quality of education in Ukraine and analysis of the new Law of Ukraine «On Higher Education», identified corruption risks that may occur in the higher education system.

Originality. Highlighting opportunities for abuse of property, land, paid services, as the basis of financial independence of universities, on the background of the new Law of Ukraine «On Higher Education». Consideration of questions measures of counteraction to legalization of corruption schemes, who had previously worked at the Ministry of Education, and now can go to the level of the National Agency.

Practical value. Ability to identify areas for further development and improvement of the quality of education in Ukraine.

Keywords: *quality of education, universities, national agency, achievements and risks of the education system, the autonomy of universities.*